

DOI 10.51582/interconf.21-22.05.2021.003

Мушеник Ірина Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри математичних
дисциплін, інформатики і моделювання
Подільський державний аграрно-технічний університет, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

***Анотація.** В даній статті розглядаються теоретико-методичні підходи щодо формування комплексної системи оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства. Визначено основні завдання та етапи аналізу інноваційного розвитку підприємства.*

***Ключові слова:** інноваційний потенціал, інновації, управління, аналіз, інноваційна діяльність, ефективність, конкурентоспроможність, рентабельність.*

Глибока трансформація соціально-економічних відносин, що відбувається в Україні, обумовлює необхідність осмислення і дослідження проблем розвитку суспільства, обґрунтування його пріоритетів для формування адекватних механізмів управління. Останнім часом проблема інноваційного розвитку виросла в одну з найбільш гострих проблем суспільного розвитку України, оскільки євроінтеграційні процеси вимагають значних перетворень у системі виробництва та промислового забезпечення [6].

Фундаментальною основою розроблення методики аналізу інноваційного розвитку підприємств є визначення економічної сутності поняття «інновації».

За своєю сутністю «інновація» є синонімом нововведення і дефініціюється як творчий процес у вигляді створення нових споживчих вартостей, застосування яких вимагає, щоби користувачі змінили звичайні стереотипи діяльності, навички. У більш широкому розумінні – це прогресивні техніко-технологічні, соціально-економічні зміни, нововведення у фінансовій, науково-дослідницькій та інших сферах, поява нових способів виробництва, видів продукції та послуг, освоєння нових ринків збуту, будь-

яке вдосконалення, яке забезпечує економію витрат або створює умови для такої економії [5].

Інновації у наш час – одне із найскладніших явищ, яке визначає економічне зростання, розвиток і стійкість фінансово-господарської діяльності будь-якого підприємства. Для сучасних підприємств отримання високого прибутку, збереження і підвищення конкурентних позицій на ринку, вирішення проблеми виживання в цілому все більш ув'язується з використанням нововведень. Саме результативне інноваційне дослідження і створення нового товару, вмиле його комерційне впровадження та ефективний зв'язок між науково-дослідною та маркетинговою діяльністю є запорукою успіху підприємства [3].

Для оцінки ефективність інновацій запропоновано використовувати систему показників, які відображають кінцеві результати реалізації інноваційного проекту, а також співвідношення результатів і витрат, що зумовлені розробкою, виробництвом і експлуатацією нововведень, а саме: зміни у товарообороті, продуктивності праці та фондівдачі; валовий дохід, який одержало підприємство у результаті інновацій; приріст доходу за період, який був одержаний у результаті інновацій у порівнянні з альтернативою; питому вагу валового доходу від інновацій у загальній масі валового доходу за період; зміни частки валового доходу, який одержало підприємство від інновації, у загальній масі валового доходу звітного періоду у порівнянні з альтернативою; витрати на інновації; зміни в умовах і обсягах проведення інноваційних робіт за допомогою коефіцієнта, який відображає відмінності між базовим об'єктом і нововведеннями; економію зниження витрат обертання за рахунок реалізації нововведення за певний період; витратоємність продажів і її зміну; зміну середньої витратоємності продажів за рахунок нововведень на підприємстві в цілому; прибуток від продажів, який отримали за рахунок здійснення інновацій і його приріст (ефект) у порівнянні з альтернативою за період; чистий прибуток, який одержало підприємство від реалізації нововведення і його приріст, який одержало підприємство за період від реалізації нововведення у порівнянні з альтернативою; рентабельність продажів від інновацій; рентабельність інноваційних активів (вартість майна,

що вводиться) за показником чистого прибутку; рентабельність капітальних вкладень, які спрямовані на створення і здійснення нововведень; приріст рентабельності продажів у результаті нововведень; приріст рентабельності інноваційних активів, розрахованої за показником чистого прибутку; приріст рентабельності капітальних вкладень в інновацію у порівнянні з рентабельністю капітальних вкладень в альтернативу даній інновації; період окупності капітальних вкладень на інновації; інтегральний (загальний) бюджетний ефект за весь термін застосування нововведень.

Соціально-економічний розвиток значною мірою залежить від величини та ефективності використання наявного на даній території інноваційного потенціалу. Саме тому, при всій складності та багатоаспектності даної проблематики, одним з найбільш важливих сучасних напрямків досліджень є розробка науково-методичних підходів до оцінки інноваційного потенціалу та розробка дієвих механізмів ефективності його використання [1].

Інноваційна діяльність підприємства спрямована на практичне використання наукового, науково-технічного результату та інтелектуального потенціалу для одержання нової, суттєво поліпшеної продукції, технології її виробництва, організації праці, системи управління з метою підвищення конкурентоспроможності та зміцнення ринкових позицій підприємства.

Відомо, що економічне зростання підприємств значно залежить від їх інноваційної активності. Суб'єкти інноваційної діяльності повинні творчо підходити до визначення способів задоволення потреб споживачів, на основі чого вдосконалювати та оновлювати продукцію, отримуючи надприбутки, зміцнюючи свої ринкові позиції [4].

Інноваційний потенціал будь-якого підприємства залежить від специфіки і масштабів його діяльності, а ступінь використання потенціалу визначають інноваційні можливості і сприйнятливість підприємства до нововведення. Оцінка й аналіз рівня інноваційного потенціалу дозволяє конкретно планувати заходи, ставити цілі і способи їх досягнення, що, в свою чергу, є однією з найважливіших умов втілення системного підходу до впровадження інновацій, розвитку творчої активності кадрів. Враховуючи, що частина

показників може мати тільки якісну оцінку, для аналізу стану інноваційного потенціалу підприємства можна рекомендувати використання бальної оцінки його елементів [2]. Така оцінка здійснюється за допомогою розробленої шкали балів кожного показника і коефіцієнтів, які визначають важливість кожного елементу у формуванні інноваційного потенціалу підприємства.

Комплексність та складність інноваційного потенціалу, його взаємодія із структурними елементами економічного потенціалу підприємства дає можливість аналізувати його внутрішню будову з точки зору наявності інституційної (управлінсько-організаційної), якісної (ресурсної), цільової, інвестиційно-фінансової та результативної складових, які дають можливість відстежувати рух ресурсів і потенційних можливостей підприємства впродовж всього його життєвого циклу з урахуванням реального внеску в кінцеві результати його діяльності не лише за рахунок основних, а й забезпечувальних інновацій. В результаті проведеного дослідження був розроблений методичний підхід до оцінки та визначення напрямків розвитку інноваційного потенціалу підприємства.

Список джерел:

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року: Постанова КМУ від 21 липня 2006 р. № 1001 [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.kmu.gov.ua/control>
2. Інноваційний розвиток в Україні: наявний потенціал і ключові проблеми його реалізації: *аналіт. доп. Центр Разумкова*. Національна безпека і оборона. 2004. № 7. С 24.
3. Лижник Ю.Б., Динаміка інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств України. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2011. № 2(54). С. 123-130.
4. Мушеник І.М. Проблеми інноваційного розвитку агропромислового комплексу України. *Інноваційна економіка*. 2018. № 3-4. С. 23-28.
5. Школьник І. О., Боярко І. М., Сюркало Б. І.. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник . Суми : Університетська книга, 2009. – 488 с.
6. Ясінецька І.А., Мушеник І.М. Сучасний стан, проблеми та перспективи застосування геоінформаційних систем в управлінні земельними ресурсами. «ACTUAL PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE». The 14 th International scientific and practical conference (27-28 April, 2020). Stockholm, Sweden 2020. 673 p. ISBN - 978-1-64871-632-4 – С. 655-659